

وضعیت صنعت در سال ۱۳۹۴ از منظر آمارها

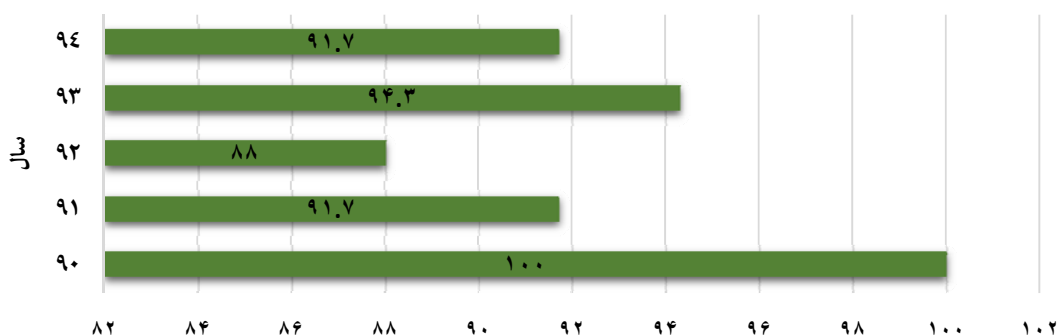
با توجه به تولید و انتشار آمارهای مربوط به رشد تولید صنعت در کشور، مطلب تهیه شده درصدد است تا تصویری از وضعیت بخش صنعت در سال گذشته از منظر منابع آماری متفاوت ارائه دهد و به مقایسه رشد تولید صنعتی ایران با آمار متناظر بین المللی بپردازد.

۱- شاخص تولید در کارگاه‌های بزرگ صنعتی

در گزارش اخیر بانک مرکزی از نماگرهای اقتصادی^۱، شاخص تولید در کارگاه‌های بزرگ صنعتی^۲ مورد بررسی قرار گرفته است. براساس آمارهای این گزارش در سال ۱۳۹۴ شاخص تولید در کارگاه‌های بزرگ صنعتی معادل ۹۱.۷ رقم خورده که نسبت به سال ماقبل آن (سال ۱۳۹۳) افت ۲.۸ درصدی را تجربه کرده است.

بررسی شاخص تولید در کارگاه‌های بزرگ صنعتی از سال ۱۳۹۰ تا سال ۱۳۹۴ نشان می‌دهد که بیشترین میزان این شاخص مربوط به سال ۱۳۹۰ (۱۰۰) بوده و هنوز شاخص تولید صنعتی طی چهار سال گذشته به رقم سال پایه یعنی ۱۰۰ نرسیده است. (نمودار ۱). همان طور که در نمودار ۱ مشاهده می‌شود کمترین مقدار شاخص مربوط به سال ۱۳۹۲ و برابر با ۸۸ بوده و بعد از بهبود شاخص در سال ۱۳۹۳، مجدداً این رقم در سال ۱۳۹۴ کاهش یافته چنانکه رقم شاخص صنعتی در این سال با رقم مربوط به سال ۱۳۹۱ برابری می‌کند.

نمودار ۱- شاخص تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴
(سال پایه = ۱۳۹۰)

منبع: نماگرهای بانک مرکزی

^۱ - نماگر اقتصادی شماره ۸۳

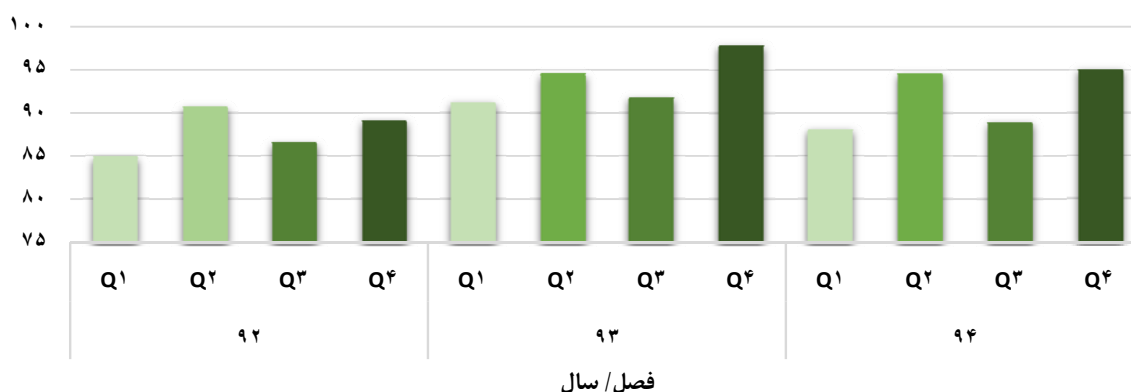
^۲ - شامل کارگاه‌های با ۱۰۰ نفر کارکن و بیشتر می‌باشد.

با نگاهی به روند فصلی شاخص تولید در کارگاه های بزرگ صنعتی از فصل ابتدایی سال ۱۳۹۲ تا چهارمین فصل سال ۱۳۹۴، نیز مشاهده می شود شاخص تولید در کارگاه های بزرگ صنعتی، بیشترین مقدار خود را در زمستان سال ۱۳۹۳ (معادل ۹۷.۹) رقم زده است. (نمودار ۲)

در چهارمین فصل سال ۱۳۹۴، شاخص تولید در کارگاه های بزرگ صنعتی ۹۵.۱ رقم خورده که نسبت به فصل پاییز این سال رشد ۶.۹ درصدی و نسبت به فصل مشابه سال ماقبل (۱۳۹۳) افت حدود ۲.۹ درصدی را تجربه کرده است. (نمودار ۲) با توجه به آمارهای فصلی و سالانه شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی طی دوره مورد بررسی مشاهده می شود که این شاخص پس از سال ۱۳۹۰ (سال پایه) هیچ گاه نتوانسته به رقمی که در این سال ثبت کرده (۱۰۰)، دست یابد.

نمودار ۲- روند فصلی شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی ۹۴-۱۳۹۲
(سال پایه = ۱۳۹۰)

منبع: نماگرهای بانک مرکزی

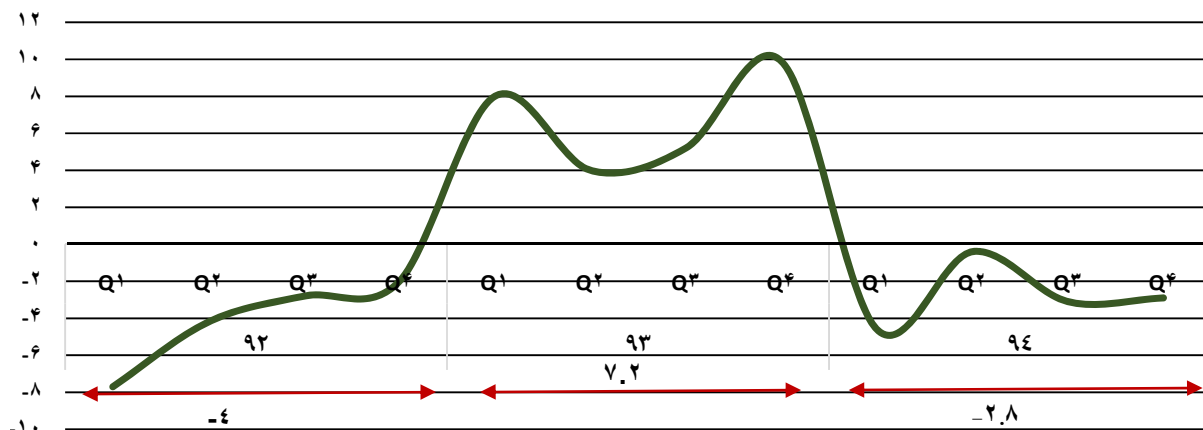
بررسی روند فصلی و سالانه رشد شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی از فصل بهار سال ۱۳۹۲ تا زمستان ۱۳۹۴ نیز نشان می دهد، در تمام فصول سال های ۹۲ و ۹۴، این شاخص با رشد منفی همراه بوده و تنها در چهار فصل سال ۹۳ توانسته رشدهای مثبت را ثبت کند. بیشترین رشد شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی طی دوره مذکور، مربوط به زمستان ۹۳ (فصلی که این شاخص بیشترین میزان خود را نیز ثبت کرده است) بوده است. (نمودار ۳)

رشد شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی در سال های ۹۲ و ۹۴ منفی بوده و تنها در سال ۹۳ با ثبت رشد ۷.۲ درصدی، توانسته رشدی مثبت را بدست آورد. (نمودار ۳)

با توجه به رشد منفی شاخص تولید صنعتی در چهار فصل متوالی در سال ۱۳۹۴، نتیجه گیری می شود که بخش صنعت در سال ۱۳۹۴ مواجه با رکود^۳ بوده است.

نمودار ۳- روند فصلی و سالانه رشد شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی در مقایسه با فصل مشابه سال قبل، (۱۳۹۰= سال پایه)

منبع: نماگرهای بانک مرکزی

۲- شاخص تولید صنعتی شرکتهای بورسی

بر اساس گزارشی که توسط پژوهشکده پولی و بانکی به سفارش اتاق تهران در مورد برآورد شاخص تولید صنعتی کشور در سال ۱۳۹۴ انجام شده، نتایج زیر به دست آمده است:

❖ فصل چهارم ۱۳۹۴

• تولید:

- تولید در شرکتهای صنعتی پذیرفته شده در بورس، در فصل پایانی سال ۱۳۹۴ در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، ۴٫۶ درصد رشد داشته است. این رشد با احتساب فرآورده های نفتی در مدت مذکور، ۴٫۵ درصد بوده است.
- در زمستان ۹۴، بیشترین رشد شاخص تولید صنعتی در میان محصولات صنعتی بورسی مربوط به صنعت شیمیایی با رشد ۱۵٫۲ درصدی و محصولات دارویی با رشد ۹٫۶ درصدی می باشد.
- علی رغم مثبت شدن نرخ رشد تولید صنعتی در فصل چهارم سال ۹۴ ولی برخی صنایع همچنان در این فصل با رشد منفی تولیدات همراه بودند. تولید صنعت خودرو و قطعات با ۲۵٫۱ درصد کاهش و صنعت

^۳ بنا به تعریف صندوق بین المللی پول چنانچه رشد واقعی در دو فصل متوالی، منفی باشد، رکود اتفاق افتاده است.

سیمان، آهک و گچ با ۱۷,۳ درصد کاهش، بیشترین افت شاخص تولید را در میان صنایع مهم بورسی در فصل پایانی سال ۹۴ تجربه کرده اند.

• **فروش:**

○ با وجود رشد تولید، شاخص فروش صنعتی در فصل چهارم سال ۹۴، معادل ۲.۷ درصد کاهش یافته است. بیشترین کاهش فروش در میان صنعت سیمان، آهک و گچ با رشد منفی ۱۷.۳ درصدی، صنعت خودرو و قطعات با رشد منفی ۱۳.۸ درصدی و صنعت کانی های غیرفلزی با رشد منفی ۱۲.۳ درصدی مشاهده می شود.

❖ **کل سال ۱۳۹۴**

• **تولید:**

○ تولید صنعتی در سال ۹۴ در مقایسه با سال ۹۳، با کاهش ۹.۸ درصدی همراه بوده است. این رقم با احتساب فرآورده های نفتی به منفی ۱۱.۵ درصد می رسد.

○ سهم دو صنعت خودرو و قطعات و فلزات اساسی در کاهش ۹.۸ درصدی شاخص تولید صنعتی در سال ۱۳۹۴ به ترتیب برابر با منفی ۴ واحد درصد و منفی ۳.۲ واحد درصد بوده است.

○ علی رغم رشد منفی شاخص تولید صنعتی کشور، برخی صنایع مهم بورسی مانند محصولات دارویی و فرآورده های غذایی و آشامیدنی به ترتیب رشد مثبت ۴.۷ درصد و ۱.۹ درصد را در سال ۱۳۹۴ تجربه کرده اند.

○ صنعت خودرو و قطعات با کاهش ۲۱.۸ درصدی شاخص تولید در سال ۹۴ همراه بوده است. پس از آن، صنعت سیمان، آهک و گچ با رشد منفی ۲۱.۵ درصدی بیشترین کاهش تولید را در میان صنایع مهم بورسی داشته است.

• **فروش:**

○ شاخص فروش صنعتی در سال ۱۳۹۴ با کاهش ۱۰.۹ درصدی همراه بوده است.

○ صنایع سیمان، آهک و گچ با کاهش ۲۱.۵ درصدی شاخص فروش، صنعت خودرو و قطعات با کاهش ۱۹.۵ درصدی و صنعت فلزات اساسی با کاهش ۱۴.۲ درصدی، بیشترین افت فروش را در میان صنایع مهم بورسی داشته اند.

○ کمتر بودن رشد شاخص فروش از رشد شاخص تولید صنعتی تایید کننده تسلط عامل کاهش تقاضا (داخلی و خارجی) در کاهش شاخص تولید صنعتی است.

جداول (۱) و (۲) مقایسه رشد کل تولیدات صنعتی و فعالیت های صنعتی منتخب بورسی در فصل چهارم و کل سال ۱۳۹۴ را در مقایسه با دوره های مشابه در سال ۱۳۹۳ نشان می دهد.

جدول ۱ - شاخص تولید صنعتی با استفاده از اطلاعات شرکت های بوری

درصد افزایش در موجودی انبار	رشد فروش*			رشد تولید*				شاخص کلی
	سال ۱۳۹۴	شش ماهه دوم سال ۱۳۹۴	فصل ۴ سال ۱۳۹۴	سال ۱۳۹۴	شش ماهه دوم سال ۱۳۹۴	فصل ۴ سال ۱۳۹۴		
۰/۷	-۱۰/۹	-۱۱/۰	-۲/۷	-۹/۸	-۱۰/۲	۴/۶	تولید صنعتی	
-۰/۶	-۱۱/۴	-۴/۶	-۳/۷	-۱۱/۵	-۵/۲	۴/۵	تولید صنعتی (با لحاظ صنعت فرآورده های نفتی)	
۱/۴	-۸/۴	-۳/۰	-۲/۳	-۷/۵	-۱/۷	۵/۵	تولید صنعتی (بدون صنعت خودرو و ساخت قطعات)	
۰/۸	-۱۱/۴	-۴/۹	-۷/۳	-۹/۸	-۴/۱	-۶/۴	تولید صنعتی بر حسب نوع صنعت	
-۶/۳	-۱۲/۳	-۲/۱	۴/۹	-۱۶/۲	-۸/۳	۴/۲	پایین دستی	
۵/۹	-۱۱/۴	-۴/۶	-۳/۷	-۴/۰	۱/۳	-۲/۶	محصولات بی دوام	طبقه بندی درام محصول
-۷/۶	-۱۳/۷	-۴/۶	۲/۱	-۱۷/۵	-۱۲/۲	-۳/۶	محصولات بادوام	
-۵/۹	-۷/۲	-۱۰/۵	۱۶/۰	-۸/۷	-۱۶/۴	۱۱/۶	مصرفی	
۰/۸	-۱۱/۸	-۶/۲	-۸/۳	-۱۰/۷	-۵/۴	-۶/۲	واسطه	طبقه بندی کاربرد محصول
-۱۲/۴	-۲۶/۴	-۳۵/۵	-۵/۳	-۲۸/۴	-۴۷/۹	-۳۰/۰	سرمایه ای	

* رشد تولید و فروش در این جدول در بازه های زمانی مختلف نسبت به دوره مشابه سال قبل گرفته شده است. توضیح: مقدار شاخص برای هر یک از گروه ها در سال ۱۳۹۰ برابر با ۱۰۰ در نظر گرفته شده است.

جدول ۲ - شاخص تولید و فروش صنعتی برای صنایع مهم با استفاده از اطلاعات شرکت های بوری

درصد افزایش در موجودی انبار (واحد درصد)	رشد فروش*			رشد تولید*			سهم از تولید صنعتی کشور		
	سال ۱۳۹۴	شش ماهه دوم سال ۱۳۹۴	فصل ۴ سال ۱۳۹۴	سال ۱۳۹۴	شش ماهه دوم سال ۱۳۹۴	فصل ۴ سال ۱۳۹۴			
-۴/۰	-۲/۳	-۱۹/۵	-۲۱/۳	-۱۳/۸	-۲۱/۸	-۳۱/۵	-۲۵/۱	۱۳/۰	خودرو و قطعات
-۰/۵	-	-۲۱/۵	-۹/۹	-۱۷/۳	-۲۱/۵	-۹/۹	-۱۷/۳	۲/۰	سیمان، آهک گچ
-۱/۰	۰/۴	-۳/۶	-۶/۲	-۹/۰	-۳/۲	۷/۴	۱۵/۲	۱۳/۱	محصولات شیمیایی
-	-۶/۵	۲/۵	۲۳/۰	-۱۰/۹	-۴/۰	۱۴/۵	۰/۵	۳۳/۶	فرآورده های نفتی
-۳/۲	۰/۳	-۱۴/۲	-۲۵/۰	-۴/۶	-۱۳/۹	-۶/۳	-۷/۴	۱۲/۲	فلزات اساسی
-۰/۲	۰/۰	-۷/۰	-۲۵/۰	-۱/۶	-۷/۰	-۲۵/۰	-۱/۶	۲/۵	کانی های فلزی
۰/۲	۱/۹	۲/۸	۹/۳	-۲/۳	۴/۷	۱۹/۰	۹/۶	۱/۹	محصولات دارویی
۰/۱	۱/۸	۰/۱	-۱۰/۷	-۹/۷	۱/۹	-۸/۱	-۷/۴	۸/۵	فرآورده های غذایی و آشامیدنی
-۰/۱	۰/۳	-۵/۳	۵/۶	-۱۲/۳	-۵/۰	۹/۶	-۷/۱	۲/۵	کانی های غیر فلزی
-۹/۸	۱/۱	-۱۰/۹	-۱۱/۰	-۲/۷	-۹/۸	-۱۰/۲	۴/۶	۱۰۰	تولید صنعتی (بدون فرآورده های نفتی)

* رشد تولید و فروش در این جدول در بازه های زمانی مختلف نسبت به دوره مشابه سال قبل گرفته شده است.

۳- مرکز آمار ایران

رشد ارزش افزوده فعالیت صنعت در سال ۱۳۹۴ بنا بر آمار های فصلی حساب های ملی منتشر شده توسط مرکز آمار ایران حاکی از رشد منفی ۰.۳ درصدی این بخش در سال ۱۳۹۴ است. تفکیک فصلی رشد ارزش افزوده صنعت نشان می دهد که بعد از سه فصل متوالی رشد منفی در سال ۱۳۹۴، در فصل چهارم این سال، رشد این بخش مثبت شده است.

جدول ۳ - رشد ارزش افزوده صنعت به قیمت های ثابت ۱۳۷۶

سهم از تولید ناخالص داخلی (درصد)	فصل چهارم ۱۳۹۴	فصل سوم ۱۳۹۴	فصل دوم ۱۳۹۴	فصل اول ۱۳۹۴	۱۳۹۴	
۱۸.۹	۱.۶	-۰.۱	-۰.۵	-۲.۴	-۰.۳	صنعت

۴- مقایسه آمارهای رشد صنعت در سال ۱۳۹۴

صرف نظر از منابع و جامعه آماری و سال پایه، نتایج حاصل از مقایسه آمار مربوط به رشد تولید صنعتی سه مورد بانک مرکزی، پژوهشکده پولی و بانکی و مرکز آمار ایران، نشان می دهد:

- آمار هر سه منبع، تایید کننده رشد منفی تولیدات صنعتی در سه فصل نخست سال ۱۳۹۴ است.
- دو منبع شاخص تولید صنعتی شرکتهای بورسی و رشد ارزش افزوده فعالیت صنعت مرکز آمار، رشد شاخص را برای فصل چهارم سال ۱۳۹۴، مثبت اعلام کرده اند در حالی که شاخص تولید کارگاه های بزرگ صنعتی مربوط به بانک مرکزی، رشد منفی را برای این مقطع نشان می دهد.
- در مجموع هر سه آمار کارگاه های بزرگ صنعتی (بانک مرکزی)، شرکت های صنعتی بورسی (پژوهشکده پولی و بانکی) و مرکز آمار ایران، ناظر بر نامناسب بودن وضعیت تولیدات صنعتی در سال ۱۳۹۴ است.

۵- مقایسه رشد تولیدات صنعتی ایران و جهان در فصل نخست ۲۰۱۶

بر اساس گزارش سازمان یونیدو، تولید صنعتی جهان در فصل نخست سال ۲۰۱۶ که تقریباً مقارن با فصل پایانی سال ۱۳۹۴ است، نسبت به مدت مشابه سال قبل ۲.۱ درصد رشد مثبت داشته است. نرخ رشد تولید صنعتی کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای نوظهور در این بازه زمانی معادل ۴.۷ درصد بوده که از متوسط جهان بالاتر بوده است. مقایسه رشد تولید صنعتی منفی ۲.۸ درصدی (کارگاه های بزرگ صنعتی بانک مرکزی) در فصل چهارم ۱۳۹۴ کشور ایران با رشد تولید صنعتی کشورهای در حال توسعه در فصل نخست سال ۲۰۱۶ نشان از وضعیت نامناسب رشد تولیدات صنعتی کشور و تفاوت ۷.۵ واحد درصدی در این زمینه است.